

Vergaderjaar 2021–2022

34 951

Oprichting Intravacc B.V.

Nr. 7

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2022

Met deze brief informeer ik uw Kamer over mijn voornemen om de verkoop van de beleidsdeelneming Intravacc. B.V. weer op te starten.

Intravacc is in 2021 tijdelijk ondergebracht in een beleidsdeelneming met de Staat (VWS) als enige aandeelhouder zoals beschreven in de brief aan uw Kamer over de oprichting van Intravacc B.V.¹ Er is in 2020 voor een tijdelijke beleidsdeelneming voor twee jaar onder de verantwoordelijkheid van VWS gekozen, omdat die vorm op dat moment het beste bij Intravacc paste. Er was namelijk sprake van verwevenheid en afhankelijkheid tussen VWS en Intravacc op het gebied van beleid, uitvoering en bekostiging. De overgang van Intravacc als een dienstonderdeel van het Ministerie van VWS naar een beleidsdeelneming gaf Intravacc de ruimte om zich verder te professionaliseren en eenvoudiger samen te werken met private partijen.

Conform het Deelnemingenbeleid 2013² heb ik opnieuw afgewogen of staatsdeelname in Intravacc nodig is om het publieke belang te borgen. Met de beleidsvoornemens rond pandemische paraatheid heb ik de publieke belangen heroverwogen en concludeer ik dat voor het borgen van de publieke belangen rond leveringszekerheid van vaccins een deelneming in Intravacc B.V. niet de oplossing is. In deze brief schets ik hoe ik de publieke belangen rond leveringszekerheid van vaccins wil borgen en welke rol Intravacc B.V. daarin heeft. Daarna schets ik de historie en huidige rol van Intravacc B.V. Tot slot ga ik in op het vervolg.

¹ Kamerstuk 34 951, nr. 6.

² Nota Deelnemingenbeleid 2013. Bijlage bij Kamerstuk 28 165, nr. 165.

Zoals ik u heb aangegeven in de beleidsagenda pandemische paraatheid die ik op 14 april jl. naar u heb gezonden³, zet ik mij in Europees verband in voor het versterken van de open strategische autonomie van de Europese Unie om de afhankelijkheid van een beperkt aantal landen en producenten voor de productie van medische producten te verkleinen. Dit draagt bij aan de leveringszekerheid van medische producten in den brede, waaronder vaccins. Dit kan bijvoorbeeld door productie van medische producten dichterbij huis in Nederland en de EU te laten plaatsvinden en door diversificatie van de productie- en toeleveringsketens. Naast het produceren van medische producten is het ook belangrijk dat goede therapieën en vaccins verder ontwikkeld worden. Uit de Covid19-pandemie is opnieuw gebleken dat de ontwikkeling van geneesmiddelen en vaccins essentieel is in de strijd tegen infectieziekten. Daarom zet ik ook in op de versnelling van ontwikkeling en toepassing van nieuwe therapieën en vaccins. Deze ontwikkeling kan in Nederland het best tot stand komen in een goed kennis- en innovatieklimaat. Hierbij wordt door het kabinet ingezet op het vergroten van expertise en kennis door meer gestructureerde en multidisciplinaire samenwerking over de hele linie van alle partijen in de keten.

Rol Intravacc B.V. in borgen publieke belang

Intravacc B.V. produceert geen vaccins, maar speelt een rol in de ontwikkeling van vaccins. Het bedrijf voert onder andere translationeel onderzoek en klinisch fase 1-onderzoek uit. Dit houdt in dat Intravacc B.V. onderzoekt of een wetenschappelijk idee voor een vaccin afkomstig van bijvoorbeeld een universiteit of andere partij toepasbaar is in de praktijk. Een voorbeeld hiervan is het Iboost-platform (een vaccinconcept) van het Amsterdam UMC dat mogelijk geschikt is om kankercellen te bestrijden. Daarnaast voert Intravacc B.V. voor een potentieel vaccin de eerste fase van klinisch onderzoek uit; dat is het onderzoek waarbij een vaccin voor het eerst op gezonde mensen getest mag worden.

Het Nederlandse beleid ten aanzien van vaccinontwikkeling, evenals bij medicijnen, is dat dit wordt overgelaten aan de vrije markt. De overheid ontwikkelt en produceert zelf niet, maar zorgt wel voor de juiste condities en stimuleert de ontwikkeling met onder andere onderzoekstenders, subsidies en fiscale regelingen om zo voor een breed ecosysteem te zorgen waarin leveringszekerheid kan worden geborgd.

Intravacc B.V. is slechts één speler in de vaccinmarkt en richt zich enkel op de eerste fase van de vaccinontwikkeling. Het borgen van het publieke belang van vaccinontwikkeling en -productie vraagt om een compleet vaccin-ecosysteem dat bestaat uit meerdere niveaus en actoren. Een beleidsdeelname door de Staat in één bedrijf draagt hier niet aan bij. Door het hele ecosysteem in de EU en in Nederland te stimuleren kan breed worden ingezet op verschillende mogelijkheden tot vaccinontwikkeling en -productie om zo kansen op succes te vergroten en de risico's te spreiden. Op die manier wordt het publieke belang van de leveringszekerheid het best geborgd, is mijn overtuiging.

Het publieke belang van leveringszekerheid van vaccins betekent niet automatisch dat dit ook een publieke taak is. Voor het borgen van het publieke belang van leveringszekerheid van vaccins is, zoals hierboven beschreven, een goed functionerend ecosysteem middels een keten van kennisinstellingen en bedrijven nodig. Vanzelfsprekend kan Intravacc B.V.

³ Beleidsagenda pandemische paraatheid, Kamerstuk 25 295, nr. 1836.

in deze keten een rol spelen als bedrijf en als kennispartner die vaccins ontwikkelt en de eerste fase van klinisch onderzoek uitvoert. Daarmee levert het een bijdrage aan het publieke belang. Hiervoor is het echter niet noodzakelijk of gewenst om als Staat aandeelhouder van Intravacc B.V. te zijn.

In reactie op de motie van de leden Van Gerven en Hijink⁴ om niet over te gaan tot privatisering van Intravacc heeft mijn voorganger uw Kamer geïnformeerd dat Intravacc een beleidsdeelneming is geworden om de ontwikkeling van vaccins verder te kunnen professionaliseren en eenvoudiger samen te kunnen werken met private partijen. Het besluit over de toekomst van Intravacc is gelaten aan het nieuwe kabinet, waarbij de intentie bleef om Intravacc op afstand te plaatsen met borging van publieke belangen; dit is dezelfde intentie die spreekt uit de motie.⁵ Met deze brief onderbouw ik mijn besluit om het verkoopproces te herstarten in het licht van bovenstaande beoordeling van de publieke belangen.

Historie Intravacc

Intravacc is voortgekomen uit het Nederlands Vaccin Instituut (NVI). Het productiedeel van het NVI is na een heroverweging van de vaccintaken door de Nederlandse Staat in 2011 verkocht aan Serum Instituut India. De publieke taken van het NVI zijn toen ondergebracht bij het RIVM. Het ging hierbij onder andere om de taken vaccininkoop, -opslag en -distributie en de publieke adviserende taken. Per 1 januari 2013 zijn de vaccintaken verder opgesplitst en zijn de publieke adviserende taken ondergebracht bij het RIVM. De R&D-functies zijn toen ondergebracht bij Intravacc, een apart en tijdelijk organisatieonderdeel van VWS.

Sinds 2013 hebben mijn voorgangers, in afstemming met uw Kamer, stappen doorlopen in het privatiseringsproces van Intravacc. Hierbij wordt het «Besliskader: verbinding verbroken?»⁶ gevolgd. In 2016 is de uitwerking van het voornemen tot privatisering van Intravacc, overname door een private partij, met u gedeeld.⁷ Publieke belangen zouden bij overname geborgd worden middels contractuele afspraken met de koper. Verkoop zou Intravacc meer ruimte geven om te ondernemen door partnerships met private bedrijven aan te gaan en andere inkomstenbronnen aan te boren.

In 2018 is uw Kamer geïnformeerd over het besluit tot privatisering van Intravacc, stap 3 van het besliskader, middels het oprichten van een B.V., die operationeel zou worden zodra met de koper overeenstemming zou worden bereikt.⁸ Aansluitend zouden de aandelen worden verkocht en daarmee zou Intravacc volledig privaat worden. In het voorjaar van 2020 was een potentiële koper gevonden, die een *binding offer* had gedaan. In 2020 is het verkoopproces vervolgens tijdelijk *on hold* gezet vanwege de coronapandemie en de extra noodzaak van het borgen van publieke belangen rond vaccinontwikkeling. Gelijktijdig is per 1 januari 2021 een beleidsdeelneming ingericht voor de duur van maximaal twee jaar. De intentie was steeds om Intravacc op afstand te plaatsen mét behoud van de borging van de publieke belangen, waarbij een nadere afweging aan het volgende kabinet werd gelaten.⁹ Met deze brief wordt deze afweging

⁴ Kamerstuk 31 016, nr. 306.

⁵ Kamerstuk 25 295, nr. 995.

⁶ Kamerstuk C, B.

⁷ Kamerstuk 33 567, nr. 8.

⁸ Kamerstuk 34 951, A/nr. 1.

⁹ Kamerstuk 34 951, nr. 6.

aan u kenbaar gemaakt, waarbij het publieke belang wordt geborgd door een goed functionerend ecosysteem en niet een belang in één bedrijf.

Intravacc B.V. heeft de afgelopen jaren bijdragen geleverd aan speerpunten van de Nederlandse overheid bij vaccinontwikkeling. Ook de komende jaren zal Intravacc B.V. bijdragen leveren als onderdeel van het vijfjarenprogramma dat mijn ministerie met Intravacc B.V. is overeengekomen toen Intravacc B.V. werd ondergebracht in een beleidsdeelneming. Dit vijfjarenprogramma dient ter continuering van werkzaamheden die tot die datum door de projectdirectie werden verricht.

Bij de oprichting van Intravacc B.V. is daarnaast met de vakbonden een sociaal plan met een eigen CAO afgesproken voor de werknemers van Intravacc voor de periode na het operationeel worden van de B.V. per 1 januari 2021. Met de overgang naar een beleidsdeelneming is het intellectueel eigendom overgegaan van VWS naar de B.V., waarbij is vastgelegd dat Intravacc B.V. afspraken zal maken met producenten, zodanig dat niet nog eens betaald wordt voor het intellectueel eigendom. Dit in reactie op vragen uit uw Kamer.¹⁰

Beleidsdeelneming

Intravacc B.V. is op het moment een beleidsdeelneming, wat inhoudt dat de Staat acteert als aandeelhouder binnen een privaatrechtelijke omgeving, waar het vennootschapsrecht de kaders stelt. De Staat heeft als aandeelhouder te maken met dezelfde wetgeving als iedere andere aandeelhouder. Voor Intravacc B.V. is de Staat enig aandeelhouder. De belangrijkste onderwerpen waarop de aandeelhouder bij Intravacc B.V. beslissingsrecht heeft zijn het benoemen en ontslaan van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur; het vaststellen van beloningsbeleid van het bestuur; het goedkeuren van grote investeringen; het goedkeuren van belangrijke veranderingen in de identiteit van de onderneming en het vaststellen van de jaarrekening.

Huidige rol Intravacc

Intravacc B.V. heeft zich afgelopen twee jaar ontwikkeld van een toegepast wetenschappelijk onderzoeksinstituut gericht op de ontwikkeling van nieuwe vaccins naar een bedrijf dat zich richt op het in opdracht uitvoeren van vaccin-ontwikkelingsprojecten tot en met fase 1-onderzoek en het zelf in eigendom ontwikkelen van vaccinproducten.

Op dit moment krijgt Intravacc B.V. als onderdeel van haar portefeuille projectopdrachten van mijn ministerie. Bij het omzetten van Intravacc naar een beleidsdeelneming is overeengekomen dat Intravacc B.V. vanaf 2021 over een periode van vijf jaar € 64,4 miljoen ontvangt voor het uitvoeren van deze opdrachten in het kader van bovengenoemd vijfjarenprogramma, waardoor de ontwikkeling en innovatie van vaccins worden gestimuleerd. Daarnaast kan Intravacc B.V. zich door het ontvangen en uitvoeren van deze opdrachten ontwikkelen tot een commerciële opererend bedrijf.

Vervolg

Aangezien voor het borgen van het publieke belang van vaccinontwikkeling geen aandeelhouderschap in Intravacc B.V. nodig is, zal ik het verkoopproces herstarten. De voorbereidingen voor de voorgenomen verkoop zijn gestart. Zowel het management als de ondernemingsraad

¹⁰ Kamerstuk 34 951, nr. 2.

van Intravacc B.V. staan achter het voornemen tot herstart van het verkoopproces. Het verkoopproces zal op een zorgvuldige en transparante wijze, evenals eerder, worden georganiseerd. Het is mogelijk om in het verkooptraject aan kopers van tevoren bepaalde eisen te stellen, om zo te waarborgen dat bijvoorbeeld tot op zekere hoogte kennis en werkgelegenheid in Europa behouden zal blijven.

Ik zal verkoopadvies inwinnen om te komen tot een verkoopstrategie, waarover ik uw Kamer zal informeren alvorens ik het verkooptraject daadwerkelijk zal starten.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers